

Standardite Sissejuhatus

Siseauditit viiakse läbi erinevates juriidilistes ja kultuurilistes keskkondades; organisatsioonides, millel on erinevad eesmärgid ja mis on erineva suuruse, keerukusastme ja struktuuriga; ja organisatsioonisiseste või -väliste isikute poolt. Ehkki siseauditi alast praktikat võivad mõjutada erinevused igas keskkonnas, on vastavus IIA Rahvusvaheliselt Tunnustatud Siseauditi Standarditele vajalik siseaudiitorite ning siseauditi funktsiooni kohustuste täitmiseks.

Kui seadused või eeskirjad keelavad siseaudiitoritel või siseauditi funktsioonil järgida Standardite teatud osasid, on siiski vajalik järgida Standardite kõiki teisi osasid ja teha selle kohta vastavad avaldused.

Kui siseaudiitorid kasutavad Standardeid koos teiste regulatiivorganite poolt välja antud standarditega võivad nad vajadusel auditi tulemuste edastamisel mainida teiste standardite kasutamist. Juhul, kui Standardite ja teiste standardite vahel esinevad ebakõlad, peavad siseaudiitorid ja siseauditi funktsioon järgima Standardeid. Samas võib järgida ka teisi standardeid, mis on Standarditest piiravama iseloomuga.

Standardite eesmärk on:

1. Tuua välja põhiprintsiibid, mis kirjeldavad siseauditi alast tegevust;
2. Anda raampõhimõtted terve rea väärtust lisavate siseauditi tegevuste läbiviimiseks ja edendamiseks;
3. Kehtestada siseauditi alase tegevuse hindamise alused;
4. Edendada täiustatud organisatsioonilisi protsesse ja äritegevust.

Standardid on põhimõtetele orienteeritud ja kohustuslikud nõuded, mis koosnevad:

- Põhinõuetest siseauditi alase professionaalse tegevuse läbiviimiseks ning selle tegevuse mõjususe hindamiseks, mis on rahvusvaheliselt rakendatavad nii organisatsiooni kui üksikisiku tasandil.
- Tõlgendustest, mis selgitavad *Standardites* sisalduvaid mõisteid või kontseptsioone.

Standardid kasutavad mõisteid, millele on antud spetsiifilised tähendused ja mis on ära toodud sõnastikus. Spetsiifiliselt kasutavad *Standardid* sõna „peab/tuleb“, et määratleda tingimusteta nõuet ning sõna „peaks“, kui oodatakse vastavust, välja arvatud juhtudel, kus professionaalse hinnangu kohaselt asjaolud õigustavad kõrvalekaldeid.

Standardite korrektseks mõistmiseks ning rakendamiseks on vajalik arvesse võtta nii iga konkreetset standardit, selle tõlgendust kui ka sõnastikujärgset definitsiooni.

Standardite struktuur hõlmab Tunnusstandardeid, Tegevusstandardeid ja Rakendusstandardeid. Tunnusstandardid käsitlevad siseauditi alast tegevust teostavate organisatsioonide ja isikute tunnuseid. Tegevusstandardid kirjeldavad siseauditi alaste tegevuste iseloomu ning sätestavad kvaliteedikriteeriumid, millega saab hinnata nende teenuste osutamist. Kui Tunnus- ja Tegevusstandardeid rakendatakse kõikide siseauditi teenuste puhul, siis Rakendusstandardid on jaotunud nii Tunnus- kui Tegevusstandardite vahel, kehtestades nõuded nii kindlustandvate (A) kui konsulteerivate (C) tegevuste jaoks.

Kindlustandvad tegevused hõlmavad siseaudiitori poolset objektiivset tõendusmaterjali hindamist, et anda sõltumatu arvamus või järeldused üksuse, tegevuse, funktsiooni, protsessi, süsteemi või muu auditioobjekti osas. Kindlustandva töö iseloom ja ulatus defineeritakse siseaudiitori poolt. Enamasti on kindlustandvatesse tegevustesse kaasatud kolm osapoolt: (1) üksuse, tegevuse, funktsiooni, protsessi, süsteemi või muu auditioobjektiga otseselt seotud isik või grupp – protsessi omanik, (2) hinnangut andev isik või grupp – siseaudiitor ja (3) hinnangut kasutav isik või grupp – kasutaja.

Konsulteerivad tegevused on oma loomu poolest nõuandvad ja neid viiakse üldiselt läbi kliendi palvel. Konsultatsioonitegevuse iseloom ning ulatus määratletakse kokkuleppel kliendiga. Konsultatsioonitegevused hõlmavad enamasti kahte osapoolt: (1) nõu andev isik või grupp – siseaudiitor ja (2) nõu saav või otsiv grupp või isik – töö klient. Konsultatsioonitegevuste teostamisel peaks siseaudiitor säilitama objektiivsuse ning mitte võtma vastutust juhtimistegevuste eest.

Standardite ülevaatus ja arendamine on pidev protsess. Siseauditi Standardite Nõukogu tegeleb enne *Standardite* väljaandmist aktiivselt konsultatsioonide ja aruteludega. See hõlmab ka ülemaailmselt esitatavat palvet avaldada arvamust avalikustatud kavandi arutelu käigus. Kõik avalikult arutatavad kavandid on ära toodud IIA kodulehel ja samuti jagatakse neid kõigile IIA instituutidele.

Oma ettepanekuid ja kommentaare Standardite kohta võib saata:

The Institute of Internal Auditors
Standards and Guidance
247 Maitland Avenue
Altamonte Springs, FL 32701-4201, USA
E-mail: guidance@theiia.org
Web: <http://www.theiia.org>